

۸ مارس؛ حقی که از خون زنان کارگر برخاست

مه‌ری خزایی

نوزدهم اسفند ماه هشتاد و شش

یادداشت- هشتم مارس گذشت. روزی که هر سال به جهان یادآور می شود که نیمی از کارگران و عمده گرسنگان اش را زنان تشکیل می دهند.

هشتم مارس روز جهانی زن است. روزی که نام خود را وام دار پنج دهه مبارزه زنان کارگر در اعتراض به دستمزدهای بسیار ناچیز و شرایط برده واری است که بر آنان تحمیل می شد. زنانی که عمدتاً در صنایع نساجی و بافندگی اشتغال داشتند و باید هزینه نخ و سوزنی را که با آن کار می کردند می پرداختند. کارگرانی که بیشترشان را مهاجرانی از روسیه، لهستان، ایتالیا و آلمان تشکیل می دادند و از کمترین حقوق یک شهروند آمریکائی محروم بودند.

در هشتم مارس ۱۸۵۷ زنان کارگر نساجی و بافندگی نیویورک تجمعی اعتراض آمیز برپا کردند و خواستار افزایش دستمزد، کاهش ساعات کار روزانه و بهبود شرایط کاری خود شدند. این تظاهرات با مداخله خشونت آمیز نیروهای پلیس سرکوب شد و سایر اتحادیه های کارگری نیز هیچگونه حمایتی از این زنان نکردند. اما کمتر از دو سال بعد کارگران زن نساجی و بافندگی نیویورک نخستین اتحادیه محلی خود را برای دستیابی به حداقل خواسته های شان تشکیل دادند و توانستند توجه برخی از اتحادیه ها و گروه های کارگری را جلب کنند، بطوری که سرانجام در سال ۱۹۰۳ «اتحادیه همبستگی زنان کارگر - WTUL» در آمریکا شکل گرفت.

در هشتم مارس ۱۹۰۸ نزدیک به پانزده هزار کارگر بافنده سوزنی نیویورک تظاهرات دیگری را برای کاهش ساعات کار، افزایش دستمزد، دستیابی به حق رأی و پایان دادن به بهره کشی از کودکان ترتیب دادند. آنان نشان «نان و گل سرخ» را برای خود برگزیدند. نان به نشانه درخواست پایان گرسنگی و گل سرخ به نشان آرزوی یک زندگی بهتر. اما این تجمع اعتراض آمیز نیز با دخالت پلیس به خشونت انجامید و هزاران زن بازداشت یا اخراج شدند. زمانی که قاضی یک دادگاه خطاب به یکی از بازداشت شدگان گفت: "شما به محاربه با خدا و طبیعت اقدام کرده اید" برنارد شا، نماینده نویسنده ایرلندی نوشت: «محشر است! آمریکای قرون وسطائی بار دیگر پیوند خصوصی اش به قدرت لایزال الهی را اعلام داشت.»

اما این تظاهرات موجب شد تا دو ماه بعد حزب سوسیالیست آمریکا، آخرین یکشنبه فوریه را «روز زن» بنامد و در بیست و هشتم فوریه ۱۹۰۹ اولین روز زن بطور غیر رسمی در آمریکا گرامی داشته شد. یک سال بعد و در دومین «نشست جهانی سوسیالیست ها» در کپنهاگ، «کلارا زتکین» فعال چپگرای آلمانی، نامگذاری یک روز بعنوان «روز جهانی زن» را پیشنهاد داد که با حمایت صد تن از شرکت کنندگان از هفده کشور عضو همراه شد.

در نوزدهم مارس ۱۹۱۱ بیش از یک میلیون کارگر مرد و زن در اتریش، آلمان، دانمارک و سوئیس دست به راهپیمائی زدند و خواستار دستیابی زنان به حق رأی و پایان یافتن استثمار آنان شدند، و حریقی که در بیست و پنجم مارس همان سال در شرکت آمریکائی تولید پوشاک «تری انگل» روی داد و به دلیل فقدان امکانات ایمنی، جان صد و چهل و نه کارگر زن را گرفت دامنه اعتراضات را شدت بخشید؛ بطوری که روسیه نیز در ۱۹۱۳، آخرین شنبه فوریه را «روز زن» اعلام کرد. سرانجام در سال ۱۹۷۵ سازمان ملل متحد هشتم مارس را «روز جهانی زن» نامید و دو سال بعد حمایت یونسکو به آن رسمیت بخشید.

کارگران سراسر جهان در روز هشتم مارس، استثمار «کارگر زن» را محکوم می کنند و طی بیست سال اخیر این روز در مقیاسی جهانی به بلندگوئی علیه تبعیض جنسی و بهره کشی از زنان کارگر تبدیل شده است. هشتمین روز ماه مارس در جمهوری های ارمنستان، آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، اوکراین، ازبکستان، بلاروس، مقدونیه، مولداوی، مغولستان و ویتنام تعطیل رسمی است.

اما علیرغم این دستاوردها و با گذشت یکصد و پنجاه سال از نخستین جنبش اعتراض آمیز زنان کارگر، هنوز بخش اعظم کم درآمدترین آحاد جامعه بشری را که بالغ بر یک میلیارد و سیصد میلیون تن می شوند، زنان تشکیل می دهند. در بیشتر کشورها دستمزد کارگران زن در ازای کار برابر، بطور متوسط سی تا چهل درصد کم تر از همتایان مرد آنان است. در ایالات متحده زنان سیاه پوست و سرخپوست آمریکائی هنوز به پست ترین کارها گمارده می شوند و با دستمزدی زیر خط فقر با گرسنگی، بیماری و مرگ دست و پنجه نرم می کنند. زنان فلسطین، نوار غزه، آفریقای سیاه، فیلیپین و آمریکای لاتین همچنان در سوک مردان و کودکانی می نشینند که چرخ امپریالیسم جهانی با جنگ و تحریم، آنان را زیر دنده های خود خرد می کند.

هشتم مارس گذشت. روزی که هر سال به جهان یادآور می شود که نیمی از کارگران و عمده گرسنگان اش را زنان تشکیل می دهند.

دکتر مهری خزایی

دسترنج

منابع:

International Federation of Settlements and Neighborhood Centre

Socialist worker

INTERNATIONAL WOMEN'S DAY

Worker's world